

Vergaderjaar 2014–2015

33 791

Verduidelijking van de rookverboden in de Tabakswet, met inbegrip van een algemeen rookverbod in de horeca

D

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 23 oktober 2014

1. Inleiding

Ik dank de leden van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport voor het uitgebrachte voorlopig verslag bij de wijziging van de Tabakswet ter verduidelijking van de rookverboden in de Tabakswet, met inbegrip van een algemeen rookverbod in de horeca. Graag geef ik in het onderstaande antwoord op de gestelde vragen door de leden van de VVD-fractie, de PVV-fractie, de SP-fractie, de D66-fractie en de CU-fractie. In deze memorie van antwoord is de indeling van het voorlopig verslag aangehouden.

Voorts wijs ik op de uitspraak van de Hoge Raad van 10 oktober 2014 in de zaak van de Staat der Nederlanden tegen Nederlandse Nietrokersvereniging CAN (Clen Air Nederland). In dit arrest stelt de Hoge Raad dat artikel 8, tweede lid, van het WHO Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging rechtstreekse werking heeft met betrekking tot de verplichting tot een effectieve bescherming tegen blootstelling van tabaksrook in openbare gebouwen, waaronder kleine cafés. Derhalve is de uitzondering op het rookverbod voor de kleine horeca onverbindend verklaard.¹ Deze uitspraak heeft uiteraard gevolgen voor de beantwoording van een aantal in het voorlopig verslag gestelde vragen.

2. Inhoud en onderbouwing

In reactie op de vraag van de VVD-fractie of door deze wet bewerkstelligd wordt dat er in totaliteit minder gerookt wordt, c.q. dat er minder mensen last zullen hebben van meeroken en indien dit het geval is, waar deze stelling op gebaseerd is, merk ik allereerst op dat de Tabakswet als doel heeft in het belang van de volksgezondheid maatregelen te treffen ter beperking van het tabaksgebruik, in het bijzonder ter bescherming van de niet-roker. Schadelijkheid door meeroken staat onomstotelijk vast. Alleen door een algeheel rookverbod in de horeca zijn zowel de gezondheidsbe-

¹ Hoge Raad, 10 oktober 2014, ECLI:NL:HR:2014:2928.

langen van de werknemers als die van de bezoekers gewaarborgd. Het rookverbod heeft weliswaar geen direct effect op het aantal mensen dat rookt; wel zullen door het algehele rookverbod minder mensen last hebben van het meeroken, omdat in alle horeca niet meer mag gerookt. Daarnaast vragen de leden van de VVD-fractie of de betere naleving die waarneembaar is, meer te maken heeft met de acceptatiegraad, dan met de afdwingbaarheid door middel van controle. In aansluiting op deze vraag vragen de leden van de VVD-fractie of deze acceptatiegraad in verband staat met de als redelijk ervaren uitzonderingspositie voor kleine ondernemers en de rookruimten bij grotere ondernemers en of door het onderhavige wetsvoorstel deze acceptatiegraad niet opnieuw zal dalen en daardoor de controle intensiever zal moeten zijn en de handhaving meer capaciteit zal vragen. Dat zou wellicht het geval kunnen zijn. Ik wijs er echter op dat de uitzondering op het rookverbod voor de kleine cafés door de uitspraak van de Hoge Raad onverbindend is geworden. Gezien het huidige arrest bestaat niet langer de keuzemogelijkheid om de uitzondering op het rookverbod voor de kleine cafés in stand te laten en is de vraag naar de wenselijkheid of noodzaak van opheffing van de uitzonderingspositie niet meer aan de orde. Naar aanleiding van de vraag van de leden van de VVD-fractie of het niet zinvoller zou zijn om de uitgetrokken extra capaciteit te benutten om jongeren in de samenleving voor te lichten en te overtuigen van de nadelige gevolgen van rookgedrag, merk ik op dat voorlichting een zeer belangrijk middel is om te voorkomen dat jongeren verslaafd raken aan roken. Voor een goed beleid gericht op tabaksontmoediging is echter zowel voorlichting als handhaving belangrijk. Daarom zal in de voorlichtingscampagne aangaande de rookvrije horeca tevens een sterke nadruk liggen op de nadelige gevolgen van (mee)roken.

De leden van de SP-fractie hebben de indruk dat de aanleiding voor het wetsvoorstel niet zozeer de volksgezondheid is, maar eerder de ongelijkheid tussen en discriminatie van zowel grote als van kleine horecazaken, die opgeheven zou moeten worden. De leden van de SP-fractie vragen of deze observatie klopt en willen graag een beknopte toelichting met daarin uiteengezet de voornaamste redenen om dit wetsvoorstel te presenteren en in welk samenhangend plan het voorliggend wetsontwerp past. Ook de leden van de D66-fractie hebben hier vragen over en vragen eveneens om het beleid nog eens toe te lichten. In reactie op dit verzoek merk ik op dat de Tabakswet als doel heeft de gezondheid van de niet-roker te beschermen en het roken, vooral onder minderjarigen, te ontmoedigen. Vertaald naar de horeca zijn dus zowel de gezondheidsbelangen van de werknemers in de horeca als die van bezoekers in het geding. Meer dan voorheen wordt met het voorstel ingezet op het gezondheidsbelang van degenen die de horeca willen bezoeken. Alle horecabezoekers moeten kunnen rekenen op een volledig rookvrije horeca. Jaarlijks overlijden circa 19.000 mensen aan de gevolgen van (actief) roken en daarbij nog enkele duizenden mensen aan de gevolgen van meeroken. Deze cijfers waren mijns inziens een gerechtvaardigde reden om dit wetsvoorstel in te dienen. Daarbij merk ik op dat door het toenemende besef van de schadelijkheid van meeroken, het draagvlak voor een algeheel rookverbod in de horeca enorm is gegroeid. In 2009 was slechts 39% van de Nederlanders voor een algeheel rookverbod in de horeca, in 2014 is dit percentage gestegen tot 60%.²

De leden van de D66-fractie vragen wat de gevolgen van de opheffing van de uitzondering zijn voor het kleine rokerscafé wanneer deze zich organiseert als een vereniging met uitsluitend toegang van vooraf aangemelde leden, bijvoorbeeld op vertoon van een pasje. De vraag is of ook dan de ruimte te beschouwen is als een horecaruimte waarvoor het

² Draagvlak onderzoek KWF.

rookverbod gaat gelden of als een ruimte die de persoonlijke levenssfeer betreft, waarvoor dat verbod niet geldt? In reactie hierop stel ik dat ook in dat geval er sprake is van een horecabedrijf als bedoeld in artikel 1 van de Drank-en Horecawet en valt een dergelijk «rokerscafé» onder het rookverbod.

De leden van de ChristenUnie-fractie zijn benieuwd naar de beoogde reikwijdte van de in artikel 10, tweede lid, van de Tabakswet bedoelde afwijkingsmogelijkheid en vragen of de regering hier nader op in kan gaan. Daarbij vragen ze of de aanname klopt dat het hier in beginsel slechts gaat om het toestaan van aparte rookruimten en roken in de open lucht. Als reactie merk ik op dat de daargenoemde afwijkingsmogelijkheid doelt op roken in privéruimten, de open lucht en in speciaal daartoe bestemde rookruimten. Dit zijn ook de huidige afwijkingsmogelijkheden en deze zijn met dit wetsvoorstel niet gewijzigd.

3. Gevolgen

De leden van de VVD-fractie stellen mede namens de leden van de PVV-fractie de vraag of dit wetsvoorstel een gedegen bijdrage levert aan het beoogde kabinetsdoel minder regeldruk te realiseren. In reactie op deze vraag merk ik op dat de overheid om regeldruk te verminderen, regels vereenvoudigt of afschaft. Door het vervallen van de uitzondering op het rookverbod voor kleine cafés vervallen ook de criteria waaraan tot voor kort voldaan moest worden om onder de uitzonderingsbepaling te vallen, zoals de vereiste oppervlakte van 70 m² en het niet hebben van personeel. Doordat voor alle horecagelegenheden een rookverbod is gaan gelden, is de regeldruk hiermee enigszins verminderd. Naar aanleiding van de vraag van de leden van de VVD-fractie en de PVV-fractie over de economische effecten voor de 2000 kleine ondernemers, die veelal een publiek krijgen dat bij het consumeren van drank ook tabaksartikelen wenst te gebruiken, heb ik de Tweede Kamer toegezegd dat ik zal nagaan of en zo ja hoe de economische effecten voor de kleine cafés in kaart gebracht kunnen worden. Wat de uitkomst hiervan ook zal zijn, dit laat onverlet dat door de uitspraak van de Hoge Raad de uitzondering op het rookverbod onverbindend is. Daarbij heb ik de Tweede Kamer ook toegezegd dat ik een voorlichtingscampagne zal starten rond het rookverbod, deze campagne is gericht op ondersteuning van horecaondernemers die het verbod dienen na te leven en de gezondheidsrisico's van meeroken. NS NIPO heeft in 2009 onderzoek gedaan naar de economische effecten van het rookverbod voor de horeca. Het aantal werknemers, de grootte in oppervlakte van de horecagelegenheid, alsmede het hebben van een rookvoorziening bleek geen verband te hebben met omzetoontwikkelingen (*Economische effecten van het rookverbod in de horeca, evaluatie van het eerste jaar 1 juli 2008-1 juli 2009*). Ook in andere Europese landen als Ierland, Noorwegen, Zweden en Italië heeft het geheel rookvrij maken van de horeca geen negatieve effecten gehad op de omzet of werkgelegenheid.³ In Zweden gaf 16% van de horecaondernemers een half jaar na inwerkingtreding van het wettelijk rookverbod aan zelfs een toename in de omzet te zien; 6% rapporteerde een afname, de overgrote meerderheid zag geen verandering. Een daling in bezoekersaantallen en omzet in Ierland was al sinds 2001 in gang gezet nog voor de horeca in 2004 rookvrij werd. De daling is na 2004 gaan stabiliseren en inmiddels is een lichte stijging zichtbaar. De horeca in Schotland heeft drie maanden na invoering van een rookverbod geen grote inkomstenterugval gezien. Schotten zeggen juist vaker de deur uit te

³ o.a. Melberg en Lund, *Do smoke free laws effect revenues in pubs and restaurants?* februari 2012 en Scollo M, Lal A, Hyland A, Glantz SA. *Review of the quality of studies on the economic effects of smoke-free policies on the hospitality industry.* *Tob Control.* 2003;12:13-20.

willen, nu de horeca rookvrij is geworden. In Noorwegen is twaalf maanden na de invoering een stijging van 5% in omzet gesignaleerd (6% stijging in restaurants, 1% daling in cafés). Buiten Europa, in de stad New York steeg de omzet zelfs met 8,7% in het jaar nadat de horeca in 2003 rookvrij werd. Daarnaast is het bekend dat de economische crisis, weersomstandigheden en de bestedingen van buitenlandse toeristen een groter effect hebben op de omzet dan het rookverbod (*ING economisch bureau, kwartaalberichten horeca*). In aansluiting op de vraag naar de economische effecten vragen de leden van de VVD-fractie en de leden van de PVV-fractie of de regering het publiek dat bij het consumeren van drank ook tabaksartikelen wenst te gebruiken, nog beïnvloedbaar acht qua gedrag of dat het gevolg enkel zal zijn dat het publiek van locatie verandert door het rookverbod en wat het effect zou zijn van deze eventuele locatieverandering voor de kleine ondernemer. Met het rookverbod wordt een sociale norm bekrachtigd dat in de horeca niet gerookt wordt. Naarmate steeds meer mensen deze norm ondersteunen en uitdragen is de kans ook groter dat gedrag verandert. Dat neemt niet weg dat sommige rokers er ook voor zullen kiezen op een andere locatie te roken. Zoals gezegd ga ik na of deze economische effecten te bepalen zijn. Verder merk ik op dat – door het onverbindend worden van de uitzondering op het rookverbod – voor elke horecalocatie het rookverbod geldt vanaf 10 oktober 2014 en er daarom eveneens geen groot effect voor de kleine ondernemer wordt verwacht door locatieverandering.

In reactie op de vraag of de regering overwogen heeft om de uitzonderingspositie van de kleine ondernemer overeind te houden en de controle te vergemakkelijken door dergelijke ondernemingen herkenbaar te maken door een informatief schildje aan de buitenzijde van de horecagelegenheid aan te brengen, wijs ik erop dat door het arrest van de Hoge Raad dit niet meer relevant is. Verder vragen de leden van de VVD-fractie en de leden van de PVV-fractie of de kleine caféhouders ten opzichte van hun grote collega's nog een gelijk speelveld hebben wanneer de uitzonderingspositie ophoudt te bestaan en of de regering van mening is dat er dan in voldoende mate sprake is van een evenwichtige concurrentiepositie. In reactie hierop merk ik op dat door het arrest van de Hoge Raad van 10 oktober 2014 de regels voor kleine horecagelegenheden zonder personeel en voor de grotere horecagelegenheden gelijk getrokken zijn. Met een eenduidig rookverbod wordt ook beoogd om duidelijkheid te scheppen voor alle horecagelegenheden. Op die manier kan toegewerkt worden naar een meer gelijk speelveld tussen horecagelegenheden met en zonder personeel, hetgeen ook de herkenbaarheid en de toegankelijkheid van de hele branche bevordert.

4. Handhaving

Op de vraag met betrekking tot handhaving van de leden van de VVD-fractie, PVV-fractie en ChristenUnie-fractie of de capaciteit van 17 fte voldoende is om gedegen controle uit te oefenen op zowel handhaving van de leeftijdsgrens voor verkoop, alsook controle van de uitbreiding met 2000 kleine ondernemingen, kan ik antwoorden dat per 1 januari 2014 de NVWA zeventien formatieplaatsen erbij heeft gekregen in de vorm van een flexibel en jong handhavingsteam. De inspecties op de naleving van het rookverbod worden hierdoor met 2.000 verhoogd tot 6.000 per jaar. De helft van de capaciteit van dit zogenaamde flexteam wordt besteed aan de controle op het rookverbod, maar daarnaast leveren ook zeven andere handhavingsteams die werkzaam zijn op het terrein van horeca en ambachten een substantiële bijdrage aan het toezicht op de naleving van het rookverbod. Daarmee ga ik ervan uit dat de capaciteit voldoende zal zijn om effectief toezicht te kunnen houden op de naleving van het rookverbod, mede gelet op de stijgende naleving in de cafésector. Er

wordt gestreefd naar een 100% rookvrije horeca. Daarbij wil ik opmerken dat ik, zoals toegezegd, na publicatie van de jaarlijkse handhavingsrapportage van de NVWA zal ingaan op de effectiviteit van dit flexsteam. In het verlengde van bovengestelde vraag geven de leden van de ChristenUnie-fractie aan dat het nalevingspercentage van het rookverbod in restaurants, sportkantines, cafetaria's, kunst- en cultuursector, hotels en recreatie-instellingen in het jaar 2013 96% betrof. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen zich af hoe het streven van de regering naar eenzelfde nalevingspercentage voor de gehele horeca, zich verhoudt tot de ambitie de gehele horeca rookvrij te maken. In reactie hierop merk ik op dat inderdaad gestreefd wordt naar eenzelfde nalevingpercentage als in restaurants, sportkantines, cafetaria's, de kunst- en cultuursector, hotels en recreatie-instellingen, maar natuurlijk bestaat de ambitie om een 100% rookvrije horeca te bereiken. Om dit te realiseren is, zoals hierboven genoemd, de handhavingscapaciteit van de NVWA vergroot en ligt er een voorstel van wet in de Tweede Kamer om het strafmaximum voor overtreding van het rookverbod te verhogen. Daarnaast werkt de NVWA volgens een nieuwe methode, waarbij de effectiviteit van de inzet wordt vergroot. Zo hanteert zij al sinds 2011 een gebiedsgerichte aanpak, waarbij getracht wordt per stad of regio de horeca rookvrij te maken. Daarnaast kan de NVWA met het jonge toezichthoudersteam een gemeente of uitgaansgebied tijdens een actie integraal controleren. Na vaststelling en inwerkingtreding van de wijziging van de Tabakswet ter verhoging van het strafmaximum voor de overtreding van het rookverbod en leeftijdsgrens voor de verkoop van tabaksproducten, kunnen de boetebedragen verhoogd worden wanneer bijvoorbeeld de naleving van het rookverbod in de kleine cafés onvoldoende zou blijken te zijn. Daarbij zij opgemerkt dat het enige tijd zal duren alvorens «niet roken» de sociale norm wordt. In aansluiting op voorgaande vragen, stellen de leden van de D66-fractie dat de inzet door de NVWA van een jongerenteam als mystery guests, gelet op de veelal oudere bevolkingsgroep die de kleine buurtcafés bezoekt en de weerstand die het rookverbod aldaar gaat oproepen, deze methode waarschijnlijk op weinig sympathie zal kunnen rekenen. De leden achten daarom, en ook om de nog bestaande en zeker niet weggenomen onvrede onder de beheerders van kleine cafés niet verder op de spits te drijven, een breed gedragen voorlichtingscampagne van regeringszijde van groot belang, waarin met name ook dit aspect van de handhaving aan de orde komt en stellen de vraag of de regering hiertoe bereid is. De leden van de SP-fractie wijzen eveneens op het belang van een voorlichtingscampagne en verwijzen naar de Alliantie Nederland Rookvrij, die erop heeft gewezen dat de overheid het publiek duidelijk moet uitleggen dat een rookvrije horeca nodig is om niet-rokers te beschermen tegen de gevaren van meeroken. De leden van de SP-fractie stellen dat er met de inwerkingtreding van het voorstel van wet er een goede kans ligt om alsnog goed te communiceren over nut en noodzaak van deze maatregel en vragen hoe de regering deze uitdaging aan gaat pakken, welke partijen hierbij betrokken worden en welk budget hiervoor beschikbaar wordt gesteld. Daarnaast vragen de leden van de SP-fractie of de regering van mening is dat (starten met) roken een vrije keus is of dat zij ook inziet dat deze verslaving lastig te bestrijden ziekte is, waarbij vooral moet worden ingezet op het terugdringen van het starten. In reactie op deze laatste vraag beaam ik dat een rookverslaving een lastig te bestrijden is, en dat daarom veel winst is te behalen met het terugdringen van het starten. Met name gezien de jonge leeftijd waarop jonge rokers starten met roken en het verslavende karakter van roken, is voorlichting essentieel. Momenteel bereid ik daarom een voorlichtingscampagne voor die beoogt om horeca ondernemers te ondersteunen in de naleving van het rookverbod en het brede publiek bewust te maken van de schadelijkheid van het meeroken om daarmee het draagvlak voor rookvrije horeca te vergroten. Ik zal hiervoor een bedrag beschikbaar stellen.

In reactie op de vraag van de leden van de ChristenUnie-fractie waarom de regering kiest voor het centraal uitvoeren van de handhaving van het rookverbod en wat de voor- en nadelen zijn van de decentralisatie van de handhaving van het rookverbod naar gemeenten, merk ik op dat ik, zoals ik reeds heb toegezegd (Kamerstukken II, 2013/2014, 32 011, nr. 29) tijdens de behandeling van het wetsvoorstel dat de verhoging van de leeftijd voor verkoop van tabak naar 18 jaar regelt, samen met gemeenten zou verkennen of het zinvol zou zijn om het toezicht en de handhaving op de Tabakswet te decentraliseren. Zoals bekend valt de Drank- en Horecawet met ingang van 1 januari 2013 onder verantwoordelijkheid van de gemeenten en ik vind het belangrijk om eerst de evaluatie af te wachten, alvorens in te gaan op de vraag of het toezicht op en de handhaving van de Tabakswet ook gedecentraliseerd kan worden. Deze evaluatie van de decentralisatie van de Drank- en Horecawet wordt in 2016 verwacht.

5. Juridisch

Naar aanleiding van de vraag van de leden van de SP-fractie naar de reden waarom de regering van mening is waarom artikel 8, tweede lid, van het FCTC-verdrag geen rechtstreekse werking zou hebben, kan ik melden dat de regering in cassatieberoep in deze zaak zich op het standpunt heeft gesteld dat dit artikel onvoldoende nauwkeurig is omschreven en ongeschikt is voor rechtstreekse toepassing door de nationale rechter. Voorts laat deze bepaling aan de verdragspartijen de ruimte om te bepalen welke maatregelen moeten worden genomen om blootstelling aan tabaksrook te voorkomen. Dat staat naar de mening van de regering rechtstreekse werking van de verdragbepaling in de weg. De Staat kan namelijk ook andere effectieve maatregelen nemen dan het instellen van een rookverbod om de in artikel 8, tweede lid, van het FCTC-verdrag bedoelde bescherming te bereiken. De Hoge Raad heeft evenwel in het voorgenoemde arrest anders geoordeeld. De Hoge Raad is van oordeel dat wanneer op grond van een verdragbepaling in een nationale rechtsorde te bereiken resultaat onvoorwaardelijk en voldoende nauwkeurig omschreven is, het enkele feit dat de wetgever een keuze- of beleidsvrijheid heeft met betrekking tot de te nemen maatregelen ter verwezenlijking van het te bereiken resultaat, er niet aan in de weg staat dat de betreffende bepalingen rechtstreekse werking hebben. De Hoge Raad is van oordeel dat het resultaat dat op grond van artikel 8, tweede lid, van het FCTC-verdrag moet worden bereikt onvoorwaardelijk is en voldoende nauwkeurig omschreven is om rechtstreekse werking te hebben in de nationale rechtsorde. Voorts is de Hoge Raad van oordeel dat artikel 8, tweede lid, van het FCTC-verdrag verplicht tot een effectieve bescherming in openbare gebouwen, waar de Hoge Raad ook kleine cafés toe rekent. Dit alles leidt ertoe dat de Hoge Raad met het gerechtshof van oordeel is dat de uitzondering op het rookverbod voor kleine cafés onverbindend is.⁴

6. Overig

In reactie op de vraag van de leden van de SP-fractie of de rapportage van het onderzoek dat is ingesteld om de effecten in kaart te brengen van maatregelen als het aantal verkooppunten en een uitstalverbod al beschikbaar is, kan ik u melden dat deze rapportages reeds voor het zomerreces, op 3 juli 2014 aan de Tweede Kamer zijn toegezonden. Momenteel beraad ik mij over de uitkomsten van deze rapportages en een inhoudelijke reactie hierop zal ik dit najaar aan de Tweede Kamer doen toekomen. Daarnaast merken de leden van de SP-fractie op dat de regering heeft aangegeven geen overhaaste maatregelen te willen treffen

⁴ Hoge Raad, 10 oktober 2014, ECLI:NL:HR:2014:2928.

in het kader van antirookbeleid. Deze leden hebben eerder de indruk dat ons land vergeleken met heel veel andere landen helemaal geen haast maakt met het terugdringen van roken. Zij stellen dat ons land slecht scoort als men kijkt naar het totaal percentage rokers en als men kijkt naar het aantal jonge mensen dat start met roken. Het aantal van 18.858 sterfgevallen in 2011 aan een aan roken gerelateerde ziekte is in hun ogen huiveringwekkend. In reactie hierop merk ik op dat in vergelijking met veel andere landen Nederland goed scoort als men kijkt naar het percentage rokers. In recente rapporten staat Nederland zelfs in de top-5 van de Europese landen.⁵ Er zijn landen die meer maatregelen nemen, maar deze maatregelen gaan niet altijd gepaard met een goede introductie, communicatie en handhaving, zoals dat in Nederland wel het geval is. Europees en internationaal wordt opgemerkt dat Nederland zich inspant om met name het aantal rokende jongeren terug te dringen. In de rookprevalentie is dit al zichtbaar, in 2013 is het aantal jongeren tussen de 10 en 19 jaar dat dagelijks rookt gedaald van 11% naar 9%.⁶ Onlangs werd deze trend bevestigd in de *Health Behaviour of School Aged Children* (HBSC), in het rapport staat dat de daling in het percentage jongeren (van 12 tot en met 16 jaar) dat zegt ooit gerookt te hebben met name fors en significant is tussen 2011 en 2013.⁷ Begin 2015 worden de internationale resultaten van HBSC bekend gemaakt. Overigens heb ik meermaals aangegeven dat ik op zoek blijf gaan naar effectieve maatregelen om het aantal rokers verder terug te dringen, maar streef daarbij ook naar consistentie en draagvlak.

Met betrekking tot de vraag van de leden van de VVD-fractie aangaande de stand van zaken omtrent het rookvrij maken van schoolpleinen en waarom de regering daar niet de prioriteit heeft gelegd, wijs ik op de positieve trend die zichtbaar is in de ontwikkeling van het rookvrij maken van schoolpleinen. In 2013 was 34% van de scholen in het voortgezet onderwijs rookvrij. De verwachting is dat dit najaar uit de scholenmonitor zal blijken dat dit percentage is toegenomen. Daarbij constateer ik ook dat de sectorraden (po-, vo- en mbo-raad) een belangrijke en onmisbare rol spelen in het streven naar een rookvrije school. Dit jaar hebben zeventig scholen ook aanspraak kunnen maken op de verwezenlijking van een *Gezond Schoolplein* (groen, beweegvriendelijk, openbaar toegankelijk en geheel rookvrij). Met het oog op een aangenomen motie die oproept om 100% rookvrije scholen te realiseren, ben ik aan het verkennen op welke wijze het proces van het rookvrij maken van schoolpleinen versneld kan worden.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M.J. van Rijn

⁵ Dit blijkt onder meer uit de Eurobarometer 2012 («Attitudes of Europeans towards tobacco») en het WHO Report on the Global Tobacco Epidemic 2013.

⁶ Factsheet Roken Jeugd Monitor 2013 van het Trimbos-instituut.

⁷ HBSC 2013 over gezondheid, welzijn en opvoeding van jongeren in Nederland, zie www.hbsc-nederland.nl.